

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს			
თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაურა

ივერი

გაზეთის დასაყვედურად და კერძო განცხადებათა დასაბუჯლოდ უნდა მივმართოთ: თვითონ რედაქციას, კუთხეში, ავგალიის ქუჩაზე. ვარანდელის ქუჩის პირდაპირ, თავ-გადასართობის სახლიდან; წერა-კითხვის განხორციელებას საზოგადოების განცხადებით, სადაც უნდა წავიკის სახლებში, სასაბჭოსო ქუჩაზე.

ესი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპიტალი.

1877—1893 ს ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს და ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ ი უ რ ს გ ა ზ ე თ ი 1877—1893

გარდაცვალების თავედ ნახორ ალექსანდრის ძის თავდ. ბირიძის ქვრივი, ანინა ნინო მარაბის ასული და ძე მისი თავადი ალექსანდრე თავდ. ბირიძე სთხოვენ ნათესავთა და ნაცნობთა დაესწრონ ამა ივნისის 19 რიცხვსა, 10 საათზედ დილით, ოზურგეთის მაზრაში სოფლის აკეთის ეკლესიაში განსვენებულის ორმოცის წირვაზე და პანაშვიდზე, რომელიც იქნება გარდახდილი მისს ყოვლად უსამღვდელოების გუჩია-სამეგრელოს ეპისკოპოსის მიერ.

დაბეჭდა და გარდაცვა ქართველთა ამხანაგობის წიგნის მასწავლებლის **ილია ჭავჭავაძის** თხზულებანი **მე-III ტომი.** შიგ მოთავსებულია სხვათა შორის: „გლეხთა განთავისუფლების პირველ დროების სცენები“ და „**ოტარანთი მკრივი**“.

ფასი 1 მან.

აგენტებს გაეგზავნებათ 10 ივნისს.

ქართველთა ამხანაგობის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ წარსულ 1892 წლის დივიდენდი ამხანაგობის წევრობის მიუხედავად ამა, 1893 წლის ოქტომბრის პირველიდან.

ტფილისი, 15 ივნისი

ირლანდიის ბილლის მესამე კითხვა ინგლისის პარლამენტში ზღაპრითა და დოქტორით მიდის. კონსერვატორთა დასი და მისი მეთაური მარკიზი სალიუსტერი და ბაღდური ათასწორ უდირს საშუალებას ხმარობენ, რომ ბილლი მდგომარე სესიაში წაკითხულ არ იქნას მესამედ, და ამ ნაირად ცოტათიც არის დაავიწყდა მისი განხორციელება. თვეზე მეტია, რაც პარლამენტი შეუდგა ბილლის მესამედ კითხვას და, წარმოიდგინეთ, ჯერ ცხრა მუხლიც არ წაუკითხავთ; ბილლი მესამედ არ მომაც მუხლისა და შვიდი ვრცელ

ფელეტონი

ს ი მ ლ რ ა

რას შემომღმეო, მდინარე, რა გზას მიხედავ, ღამეა?! ნუ გამხდი საეშაქოლა, საწუთროვ შამიწალო! ღმერთო, მიშველე, მომხედე, ბნელი გზა გამინათლეო, შინ მიმელონ ბაღლები თვალი უქირავთ გზაზეო. ნუ დამობღებ შეილებსა ამ ბედკრულს ქვეყანაზეო. ნუ ატირებ საწყლებსა ცრემლი მოუვათ თვალებო. ატირდებიან მწარედა ჩემის სიკვდილის თქმაზეო; მაყალე, ბელო, იმდენი, რო ვადავიდე მთაზეო.

დამატებისგან. ასე რომ პარლამენტი, მართლაც, წრეულს ვერ გაათავებს, რადგან მთავრობას ირლანდიის ბილლის გარდა ათასი სხვა საქმეცა აქვს და მათი უწყურადგებოდ დატოვება აგრეთვე შეუძლებელია, როგორც უსმელ-უჭმელია.

კონსერვატორების ხერხი, რომ ბილლის განხილვა გააჩინონ და მთავრობას დაბრკოლება გაუჩინონ მართვა-გამგეობაში, ძალიან მარტივია. რომელიმე მუხლის განხილვის დროს კონსერვატორთა დასის მეთაურები გააბამენ დაუსრულებელ საუბარს, იმეორებენ განსახილველ მუხლის წინააღმდეგ ყველა იმ საბუთებს, რაც პირველისა და მეორე კითხვის დროს უკვე ნათქვამი იყო. მათს ნაღაპარსაც კი ირლანდიის დასი და თვით გლადსტონიც იძულებული ხდება შასუხი მისცეს, იმეოროს იმანაც, რაც უკვე წინადათქვამი იყო, და ასე ამ გვარად, ვიდრე მოწინააღმდეგენი არ მოიდლებიან და საკამათო საგანს კენჭით არ გადასწვებენ.

მართალია, ჯერ-ჯერობით ირლანდიის დასი იმარჯვებს და არც ერთ კენჭის ურის დროს კონსერვატორებს თავისი ვერ გაიჭანეს, მაგრამ ეს უდირსი ობსტრუქციონიზმი მთავრობასა და ერს ადელივებს, რადგან ათეურებს სახელმწიფო საქმეთა მსვლელობას.

ინგლისის პარლამენტში ერთი ჩვეულებაა, თუ რომელიმე საკამათო საგნის განხილვის დროს

იქნება ვაკეც დამიხედეს გზა რამ ვიპოვნო სავალი, რომ შინ მივიდე ცოცხალი წყლულს მოუპოვო წამალი. იქ დავისვენებ, მხოლოდ იქ, სხვაგან არა მაქვს შეგება: ობლად ვარ უცხოს თემშია გული ამიტომ კვდებაო. მაგრამ ან სახლში რა მინდა, დედა არ დამიხედებაო. ვიჯავრებ, შორით ნათქვამი ფიქრები წამიხდებაო: ლხინის მაგივრად სახლშია ტირილი დამიხედებაო, სადარლო წუთი-სოფელში აღარაფერი მრჩებაო. ბედის ვარსკვლავსაც არ ვვლოვობ ჩახდეს თუ ჩამიხდებაო; რისათვის ვსცოცხლობ, თუ ფიქრი, ნატვრა არ ამიხდებაო?! მარტოკას ჩემის ფიქრითა ან-კი რა გამიხდებაო!?

მსჯელობა ძალიან გაჭიანურდა, საგანი-კი უკვე საკმარისად გამოირკვა, სამინისტროს შეუძლიან სთქვას: მომეტებული მსჯელობა მიმართა უქმად და კენჭი უყაროთ საკამათო საგანსა. ლიბერალთა დასი სწორედ ამას ურჩევს მოხუცებულს გლადსტონს: კონსერვატორები ტყუილად აჭიანურებენ ბილლის განხილვას, რაც სათქმელი ჰქონდათ, დიდი ხანია, სთქვას და ისარგებლეს კამათობის შეწყვეტის უფლებითაო.

გლადსტონი ერთდებოდა მიემართნა ამ უფლებასთვის. ირლანდიისათვის თვით - მმართველობის მინიჭება ისეთი საგანია, რომ მაგვარ ძალდატანებას ვერ ვიხმარ, არ ვათქმევინებ ქვეყანას, ფაცაფუცით გავათავებ საქმე და ჯეროვანად არ განვიხილეთ მისი ავი და კარგი მხარეო.

ასეთ აზრს ადგა აქამომდე მოხუცებული გლადსტონი და დღეს-კი, როგორც იუწყება ინგლისის გაზეთი „Standard“-ი, მთავარ-მინისტრს შეუცვლია აზრი. გაათავებენ თუ არა ამ კვირია, ბიუჯეტის განხილვას, გლადსტონი აპირებს მიჰმართოს კამათობის შეწყვეტის უფლებას.

ბილლის განხილვამ გამოიწვია განხეთქილება და აუღლ-მაჟალი ირლანდიელ დეპუტატთა შორის. გაგულისებულმა სექსტონმა უარი სთქვა დეპუტატობაზე და განშორდა პარლამენტს. ამ სამწუხარო ვარემოებამ დიდად შეაფიქრანა მამულის შვილნი, ეცადნენ ბევრს და სექსტონი კვლავ დაბრუნეს პარლამენტში და შეარიგეს დეპუტატ გილთან, რომელიც მისი მოწინააღმდეგე იყო. გილდიმ საჯაროდ აღიარა პარლამენტში, რომ მე და ჩემი თანამოაზრენი ნამდვილად უმცირესობას წარმოვადგენთ და მზადა ვარ დავივიწყო, რაც ჩვენ შორის მოხდაო. ამასთანავე გილდიმ განაცხადა,

ვაი, რომ საიქიოსაც გინება დამიხედებაო. აქ ჩემი უქმად ცხოვრება იქ თვალ-წინ დამიდგებაო.

უჟა-ფშავლა

სოტა რამ მდინარისა

მუსიკის და სიმღერა-გალობის გავლენა ადამიანის აგებულებაზე

ჩვენ საქმად ვისაუბრეთ*) შესახებ მუსიკის გავლენისა ადამიანის გრძობასა და სულის მდგომარეობაზე; ესადაგვრჩენია იმის გამოკვლევა, თუ რა გავლენა აქვს მუსიკის ადამიანის სხეულზე და სხეულს ყველა ნაწილის მუშაობაზე. ამისათვის ჯერ საქარო ვავიგოთ, თუ რა გზით მიხსწევს ხმა ადამიანის გონებაზე. რა-კი ხმა ყურში შედის, იქიდან რთულს მოწყობა

*) იხ. «ივერია», № 122.

რომ ჰომრულმა ყველა ნაციონალისტები უნდა შეგვაწებოს და შეგვახორცოსო. ყოველი, ვინც ეცდება დაარღვიოს ასეთი ერთობა და ერთგულება ჩვენთა შორის, უნდა აღიარებულ იქნას მოღალატედ თვისის დასისა და სამშობლოსიაო.

ამ გვარად დაკარგული მცხოვარი დაუბრუნდა მშობელთა, რომელმაც სინანულით და შუტიონებით სავსე სიტყვებით მიჰმართა თავის თანამოძმეთ, ნუ დავარდვეთ ერთობას, თუ გვინდა, რომ სამშობლო გაბედნიერდესო.

ბევრი ღაპარაკი საჭირო აღარ არის, რომ, რაკი ასეთი წესი და რიგია ირლანდიის წარმომადგენელთა შორის, ირლანდიის ბედი მალე სამართლიანად მოეწყობა.

ისკანდერ

ახალი ამბავი

* * ჩვენ მოგვივიდა „ქრისტიანობის აღმადგენელ საზოგადოების“ მცირე ანგარიში 1892 წ. მოქმედებისა. საზოგადოებას კრება ჰქონდა 6 ივნისს, მის მალა-ყოვლად-უსამღვდელოების საქართველოს ექსარხოსის თავმჯდომარეობით. ამ წელს არჩევანები უნდა მომხდარიყო, რადგან რჩევასა და სარევიზო კომისიის წევრთ ვადა უკვე გასლოდათ. ექსარხოსის წინადადებით რჩევისა და სარევიზო კომისიის წევრნი ისევ წინააღმდეგნი დარჩნენ, ხოლო მოწვეულ იქნა წევრად ახალი რექტორი სასულიერო სემინარიისა არქიმანდრიტი სერაფიმე.

თავმჯდომარემ მიაქცია საზოგადოების ყურადღება იმ ვარემოებას, რომ ეკლესიებთან, რომელნიც საზოგადოების განმგებლობაში არიან, არ არსებობს ბიბლიოთეკები, და ურჩია კრებას გადავლოთ ამ საქმისთვის 4—5000 მანეთი, რომელიც შარ-

ბილბის საშუალებით მისწრაფის მოგროო ტენისაკენ და მერე გადადის მოთეთრო ტენის სფერაში, სადაც უმთავრესი ბინაა კაცის მგრძობა ბარობისა. აქვე გვერდით არის სათავე სულთქმისა, გულის ცემის ამაჩქარებლისა და შემკავებლისა, კრუნჩხვისა, ცრემლისა და ნერწყვის გამომდებისა, და სისხლის მიღების მმოძრავი სათავე. ყველა ამათგან ანატომიურად დაკავშირებულია სმენის სათავე და ხმას მათხედაც აქვს უმოქცევითი მოქმედება (отражательное действие). მაშასადამე, ადვილი წარმოსადგენია, თუ რა დიდი გავლენა აქვს ადამიანის მთელ აგებულებაზე ხმას. ამას საქმად ნათლად გვიხატავს შემდეგი მაგალითები:

კასპარ გაუზერი, რომელიც სიყრმი-თვე დამწყვედელი იყო მარტოდ-მარტო 18 წელი, გულ შეღონებული

შანდელის ხარჯთ-აღრიცხვით არ დახარჯულაო. ეს აზრი კრების მიერ ერთხმად მოწონებულ იქნა.

* * ტფილისის სამოქალაქო საკრედიტო საზოგადოების საქმე, მმართველობის თავმჯდომარის თ. ამატუნის დაპატიმრების შემდეგ, თანდათან აირ-ღირა. მმართველობისა და ზედამხედველ კომიტეტის წევრნი აღარა დგებიან და ახალსაც ვერ ირჩევენ. 13 ივნისს კრება ჰქონდა ამ საზოგადოებას. ქალაქის მოურავად ნამყაფმა ა. ს. მატინოვმა სთქვა, ექვსის თთვის შემდეგ საზოგადოება უნდა განახლდეს, ახალი რწმუნებულნი უნდა არჩეულ იქნან, და სჯობია მმართველობის თავმჯდომარის და ყველა წევრების არჩევაც იმ დროსთვის გადავლოთო. ამას კრება არ დაეთანხმა და კენჭის ყრით უარ-ჰყუა (28 ხმით წინააღმდეგ 20-სა).

ბ-ნმა მატინოვმა ეს იწყინა და გამოაცხადა, თქვენ საზოგადოების წევრობა აღარა მსურსო; უარი განაცხადა კიდევ საზოგადოების ოცდა ორმა წევრმა. უარი სთქვა აგრედვე კრების თავმჯდომარემ ბ ნ გ. გ. ევა-ნგულოვმა და თვისი ადგილი დაუთმო ი. გურგენბეკოვს. მაგრამ წევრნი თითო-თითოდ კარში გამოვიდნენ და კრება, სამყაფი წევრი რომ აღარ დარჩა, დაიშალა.

* * სოფ. თეკლათი (სენაკის მაზრა): აგვისრულდა ნატვრა და ამ თთვის პირველ რიცხვებში გვარიანი ქუეყნა წვიმა მოვიდა. უწყვილობისაგან შეწყუბებული ჯეჯილი ოდნავ მაინც მოსულიერდა. მაგრამ ჯერ-ჯერობით ვერაფერი გვეთქმის, რადგანაც ხანგრძლივის გვალვებისაგანო აშუშულია. ვინც მისში ვერ მოასწრო ხენა-თესვა, ახლა სთესს სიმინდსა და ღომსა...

ჩვენდა სამწუხაროდ, ჩვენს საზოგადოებაში კვლავ იჩინეს თავი ღამის რაინდებმა. უფრო იპარავენ ოთხ-ფეხს საქონელს, რის გამოც მთელი საქონელი, როცა პირველად კედლის საათის რეკის ხმა გაეგონა. მიღის (Миль) დაკვირვებით სჩანს, რომ ზოგიერთი ძაღლი დიდს ტანჯვასა გრძობს უსამოვნო ხმის გავონებით და ბოლოს ამ ხმის ხანგრძლივ სმენით კიდევაც კვდება.

გარდა იმ ჰსიხიურ ზედმოქმედებისა, თვით სულდგმულთა სხეულზედაცა მოქმედობს მუსიკა. აი ამისი მაგალითები:

იხვს მრთლად მოაშორეს თავი, ძაფით შეუკრეს ძარღვები, რომ სისხლისაგან არ დაცლილიყო, ყელში საჩქაროდ მასრა ჩაუდეს ჭ, საბერგლის საშვალეებით, სულთქმას უბრუნებდნ. ამ მდგომარეობაში იხვი კიდევ ცოცხლობს რამდენსამე საათს და მთელ დღეებსაც. ამ ნაირად თავ-წაჭრილი იხვი, როცა მოსვენებულია, ფრთებს ამუშავებს ხმაურობის დროს და წინააღმდეგ ამისა, თუ მოძრაობა

ზოგადობა დიდ ფიქრსა და საგონებელშია ჩაფარდნილი. კარგი იქნება ამ სამსახურს გარემოებას ყურადღებამ მოაქციოს, ვისიც ჯერ არს.

ქაშხეთა (გორის მაზრა): აქ ძალიან საღი ზაფხულია, ხოლო არც მარტო უფროა ჩვენი და ეს გარემოება, აგრძელებს მშვენიერი ჰავა-ბუნება, ცივი წყარო და კარგი სა-ნაზარა ბევრს ხალხს იზიდავს ქა-ლაქიდან საზაფხულოდ. ვისაც-კი მოეწონება და სახლი, ყველამ გააქირა კაი ფასებში, შეიძლება თუ-მანამ. თუ აქაურებმა თავი კარგად დაიკარეს და „ღაჩიკებს“ შეუწყეს ხელი, იმედია, კვლავაც არ დარჩენ-ტიმდნენ.

ახლ-სახლად, 13 ივნისს: წელს აქეთ საზოგადოდ გვარიანი მოსაყა-ლი იყო აბრეშულისა, მაგრამ სამსუ-ხარო ეს არის, რომ ფასი არა აქვს. გერ-ჯერობით არც არავინ მოსულა ბედველი, მხოლოდ აქაური ვაჭრე-ბი (გბრელები) თუ იყაიან რჩეულ აბრეშუმის ძაფს 4-5 მანეთად იყას (3 ვაჭრე), ისიც ღვთის წყალობაა. აქაურები ისევ ჩვენებურ, ძველებურ ჯიშის აბრეშუმის ქვის მოშენებას მიზღვევენ და ამიტომ, რომ მცირე ფასსაც აძლევენ. ერთს აქაურ მოვა-ჭრეს, პავლე ხმალიძეს, წელს ევრო-პული ყაჭის ქვის თელი ცეცინა ტვილისში აბრეშუმის ქვის მოსაშე-ნებელ სადგურში. ბ. პ. ხმალიძე გულბოდინედ შეუდგა, რათა საზო-გადობისთვის დაენახებინა, თუ რა კარგის ჯიშისა და რამდენად სასარ-გებოა ევროპული ქვის მოშენება. საბჭინგროდ, ბ-ნ ხმალიძის შრომას უნაყოფოდ არ ჩაუვლია და კარგად მოუხედა. ამ კაცმა ზოგიერთ ღარი-მსა და ხელ-მოკლე ხალხს მუქთად დაურიგა სათესლოდ ბარკი და ჩა-გონა ამ ჯიშის ყაჭი მოეშენებინათ. რა-კი საზოგადოებამ ეს შეიტყო ყვე-ლიანი სულ იმის ნატვრაში არიან, ნეტა ვინმე გამოჩნდებოდეს ისეთი კაცი, რომელიც ევროპული ქვის თესვას მოიტანდეს გასასყიდად. საქმე იმაშია და თქმაც იმისი გვინდა, რომ, რადგან საზოგადოებაში დიდი სურვილია ზემოხსენებულის ქვის თე-სვისა, კარგს იხამდა ტფილისის აბრეშუმის სადგურის მმართველი, რომ გამოგზავნიდეს აქ ხალხში გა-საყიდებლად და გასასყიდად კა-

პქობდათ ხმაურობამდე—ფრთებ-და-უშვებს ხოლმე. ამას გარდა დიკენსი მოკვითხრობს, რომ მას უნახავს ათის წლის ქალი, მხედველობას მოკლე-ბული, მასთან მუხჯი დაყრუ, რომე-ლიც ჩაუყენებიათ მომღერალთა ბა-ვყვების წრეში და მუსიკალურ სა-კრავებდ დაუდებინებიათ ხელი. ამ დროს საჩალო ბავშვი მთელის სრულით აცხცახებულა, სულთქმა აუქარებია, სახეზე წამოწითლებულა. ამკარაა, რომ აქ არაფერი ხელი აქვს ყუთა-სმენას და ტვინის მუშაობას, ე. ი. მხიზურ მოკლენას. კაცი რომ დაუ-კვირდეს მუსიკის რომელსავე მხე-ხელს, მისდა გაუგებრად, რასაკვი-რებელია, ადვილად შენიშნავს, რომ სახალისო მუსიკის დროს, მხმენელს სუნთქვა გაზმობებული და გა-სთიერებული აქვს და, წინააღმდეგ ამისა, სევდიანის და დაღონებულ მუ-სიკის დროს სუნთქვა შეგუბებული და შესუსტებულია.

კვლავ, სისხლის მიღებზე და, მა-

რგის ფირმის ქვის თესვს, რომე-ლიც, არამც თუ სენაკის მაზრაში გა-ვრცელდება, არამედ მთელს სამე-გრელოსთვის სასარგებლო და ხელ-საყრელი იქნება.

აქადაგანე: წელს ჩვენსკენაც ვერაფერი წელიწადი იყო ხენა-თეს-ვისათვის. ჩვენში გამოცდილებით იციან, რომ ნაადრევი ნამუშევარი უფრო ხეირობს და მუშაკაც უზვად აჯილდოვებს. იშვიათ წელიწადში შეიძლება კორნახული დაზიანდეს. წელს მხენელ-მთესველებმა ვერ მოა-ხერხეს დროზედ დათესვა. ბევრგან დღესაც გაცხარებული კორნახულის თესვაა, მაშინ როდესაც ამ დროს გა-სამარგლოვი უნდა ყოფილიყო, ამის მიზეზი ხანგრძლივი გვალვები იყო. მთელს ზაფხულის განმავლობაში სამ-ოთხჯერ წამოწვიმა და მიწის საღრმეში ვერ ჩაატანა, ზემო პი-რი მოალობა და მეორე-მესამე დღეზედ უფრო უარესად გამო-ხმა. ამას ხელს უწყობდა აღმო-სავლეთის ღონიერი ქარი, რომელ-მაც ხეხილსაც ხეირი არ დააყრა. ვინც საქმეს თავი არ დაანება და ბუ-ნებას გაუმკლავდა, იმის ნახნავი და ნათესი ჯეჯილი რიგიანად არ ამო-ვიდა და გაწიბოდა ნათესი, ასე რომ ადვილ-ადვილ სათითოდ დასთვლის კაცი ამოსულ ჯეჯილის ღერას. ამი ტომ ამ ივნისში ხელ-მეორედ წეუ-დგენ გატუდებულ ყანების თესვას. ამისთანა ყანების გატუდებას, რო-გორც ამბობენ, დიდი ხანია, თურმე რაც არ მოსწრებულან...

სოფ. შხევა (სენაკის მაზრა): ეს წელიწადი დაღუბული წელიწა-ლია. პირველად მოარული—ავადმუ-ფობა გავრცელდა და თან დაერ-თა წითელაც. წითელა ზამთარს აქედ მძვინვარებდა, რომელიც დღესაც დიდს ზარალს იძლევა. ამას მოჰყვა ზაფხული. ზაფხულიც უარესი შეიქნა მხენელ-მთესველებისათვის. დროზედ წვიმა არ მოვიდა, რომ და-ეთესათ ყანები. ამიტომ გულ-ხელ და-კრფალები შესცქეროდნენ ცას, წვი-მა მოსულიყო, მაგრამ სად იყო წვი-მა. აი ამ თვის 3—4 კიდევ მოვი-და წვიმა და შეუდგენ ყანების მუ-შაობას. წელს აქეთ ნაგვანევი მო-სავალი იქნება, როგორც ამბობენ. სანაქებო „სანაურ“ ვაზს ცოტა ას-ხნია, სამაგიეროდ „იზაბელას“ ბლო-

შასადამე, მთელ სისხლის ბრუნვაზე, უეჭველია, უფრო მომეტებული გავ-ლენა უნდა ჰქონდეს სიძღვრა-გალო-ბას, მუსიკას. უეცარი და მოუ-ლოდნელი ხმა გულის ცემას შეაჩე-რებს ხან და ხან იმ ზომამდე, რომ გრძნობაც ეკარგვის დროებით ადა-მიანს. უკვე ფილოსოფოსმა კანტმა შენიშნა, რომ, როცა კაცი აღზნე-ბულია, სუნთქვა და გულის-ცემა აჩე-რებული აქვს; წინააღმდეგ შემთხვევა-ში, სუნთქვა და გულის ცემაც ნელდება, სუსტდება. სწორედ ამ რიგად მოქედობს მუსიკაც. ეს ადვილად შესამჩნევია მაჯის გა-სინჯვით.

კიდევ უფრო საყურადღებოა მუ-სიკის ზედ-მოქმედება სისხლის მი-ღებზე, რომლებიც ზოგ ადგილას, მაგალითად, ხელ-ფეხში შევიწროვ-დებიან და სისხლი თავისუფლად ვე-ლარ მოძრაობს, ზოგ ადგილას ფარ-თოვებიან, მაგალითად, გულსა და თავში; ხელ-ფეხი ამ დროს ცივდება

მაღ მოელიან, თუ ამინდა ხელი მოუშარათა.

14 ივნისს მექურჭების ქუჩაზე სიმო-ნა ზატს დროვი გადაბრუნდა და ქვეშ მო-ჰყვა მოსეს არუთინიანი და მძიმედ დაშე-ვდა. დაშვებული სამკურნალოში გაგზავნეს.

12 ამ თვისას ტფილისის სამკურნა-ლოში ტროლიბისაგან გარდაიცვალა სოფ. ახალ-გორის მცხოვრები დავით ოსიფოვი. ეს ოსიფოვი ნათესავი ყოფილა ფენსაცმელის მალაზის პატრონის შარიბგოვისა და ამას-თანვე ნაქრად ყოფილა, სასახლის ქუჩაზე. ოსიფოვი 10 ივნისს ხანჯლით დეჭრა კრე-მენუჯის მცხოვრებს მიხილ ლეგუნოვს. ამ საქმის გამო შარიბგოვიც პასუხის-გებაში უნდა მისცენ, იმით რომ დაძალა და არა-ვის შეატყობინა ამ საქმის გარემოება.

По определению Цензурнаго Коми-тета. 12 сего юня состоявшемуся, на-стоящее письмо подлежит, на основ. 139 ст. Уст. Ценз., обязательному на-печатанию.

წერილი რედაქტორს

მ. ხ. ბ-ნი რედაქტორს!
„ეფერი“ № 112 არის დასტამ-ბული ერთი უცნაური კილოთი და-წერილი ამავე 30 მაისს მომხდარის ქალაქის არჩევანზედ. იქ სხვათა შო-რის მოხსენებულა: „ქვეყნის ყრახედ უარი სთქვეს ყველა ქართველებმა, გარდა ბ-ნ გიორგი ეფთვიძის ძის წერე-თლისა, რომელმაც თავი გამოიჩინა ქართველთაგან“. მე ძალიან მაკვირებს ბ-ნის რედაქტორის თ. ი. გ. ჰევა-ქაძის კანდიტობა, რომ არ მოეჩინა ცხადის უსამართლოების დაბეჭდვას თავის ვაზეთში. იმ დღეს ჩემს გარდა მეორე ქართველმაც, სახელდობ კა-ლოუბენილი იყრა კენჭი ხმონობა-ზედ. უარი თქვეს კენჭის ყრახედ არამც თუ მარტო ქართველებმა, არა-მედ ბევრმა რუსებმა, სომხებმა და ნემცებმა, მათ რიცხვში ერთმა თა-თარმა და ერთმა პოლაკმა. ვეკობ, რომ ბ. ნ. თ. ი. გ. ჰევაქაძისთვის საქართველოს ერს არ მიუღწვია გი-ორგი ეფთვიძის ძის წერეთლის ქარ-თველთაგან განრიცხვა და არც სა-კანდრისია მისი მხრით პირადი ღირ-სების შებღალვა ვაზეთის სახელე-ბით არამც თუ გიორგის ეფთვიძის ძის წერეთლისა, არცა ერთის ვისიმე ქართველისა.

გიორგი წერეთელი

და გული და ტვინი-კი, საცა სისხ-ლი მიაწვება, მეტის სისწრაფით მუშაობენ. ამ მოვლენის გათვალის-წინება შეიძლება ერთ მანქანის შემწობით, რომელსაც პლეტიზმო-გრაფი ჰქვია. მის აღწერას ეხლა არ შევედგებით, საკმარისია ესთქვათ, რომ ეს მანქანა ნამდვილად და ნათლად ჰხატავს ადამიანის გრძნობა-გონების მდგომარეობას.

როცა მსმენელი თავის საკუთარს ხალხის ზანგებს, მოისმენს რომელსაც იგი ბავშობიდან შესწვევია, რა მდგო-მარეობაშია მაშინ მისი გრძნ აბა და სხეული, ეს უფრო აშკარად და ძლიე-რად ირკვევა ამ მანქანის შემწობით. ამას გარდა, საკმაოა კაცმა გუნება-ში გაივლოს მხოლოდ რომელიმე სა-სამოვნო ჰანგი და ყურით-კი არ ისმინოს,—სისხლის მიღების შევი-წროება-გაფართოება მაინც ხდება. მუსიკა და სიმღერა-გალობა აგრე-დვე ძლიერად მოქმედებს ცრემლისა, ნერწყვისა და კუჭის წველის გამოდე-

გალობის ნოტივზე გადაღების შესახებ.

დღეს, ამ თვის 16, მიემგზავრება ბ-ნი ფილიმონ ქორიძე ქ. ოზურ-გეთს. მაშასადამე, ხვალ ორი მამუ-ლისშვილი, ბ-ნი ფილიმონ ქორიძე, რომელსაც ფოტოგრაფსავით სისწო-რით გადააქვს ჩვენი გალობა ნოტებ-ზე, და ბ-ნი ანტონ დუმბაძე, რომე-ლიც სრული და შეუდარებელი მგა-ლობელია მთელს საქართველოში, ერთად შეიყრებიან. „წყალობა და მშვილობა შემიბთვინეს და ამბორი უყვეს ურთა-ეჭოსა“, — სწორედ ამას ემგვანება ხვალ იმათი შეხვედრაც. ხვალ ერთიერთმანეთზე უკეთესნი და უმჯობესნი, ერთი ნოტებისა, ხოლო მეორე—ზვიერ გალობისა, ერთმანეთს მიესალმებიან და გაუზიარებენ ერთი-მეორეს სურვილსა და წადილს. ხვალ უნდა გადასწყვიტონ ამათ ჩვენი გა-ლობის ბედ-იღბალი. საკვირველია და აუწერელი ამ ორის კაცის ბეჯი-თობა, ხალისიანობა და გულ-გაუ-ტყებლობა გალობის საქმეში. კაცი რომ დააკვირდეს ხვალ ამათს გუ-ლის ძგერას, უეჭველად ამას ამოიკი-თხავს: ესენი თან ან-უგეშებენ, ამხნე-ვებენ და თან ეჯიბრებიან ერთმანეთს: აბა, ვნახოთ, რომელი ვაჯობებთ და რომელი ვაფიცილიებთ ბოლომ-დე ხალისს, რომ გალობა სრულად ნოტებზე გადავიღოთ და მით ჩვენი წადილი შევისრულოთ.

ვინ არ იცის, რა სიმდიდრე და გვირგვინია ეკლესიისა და ხალხისა-თვის გალობა. ეკლესია უგალობდ თითქმის ეკლესიად აღარ ჩაითვლე-ბა და უეკლესიოდ, უსარწმუნოე-ბოდ და უკეთილ-საქმოდ რაღა უნ-და იყოს ხალხი. უამისოდ ქვეყნიერი ცხოვრება ბავშვების აშენებულ ხობოლას ემგვანებოდა და ამ ხობო-ლაში ერთს დღესაც არა ღარდა კაცს თავი შეეფარებინა. კაცა კეთილის საქმისათვისაა გაჩენილი და ვინც ამ დანიშნულებას ასრულებს, მარტო იმას შეუძლიან სთქვას, ბედნიერი ვარა, ხოლო ვინც შეძლებისადა გვარად მაინც არ ასრულებს ამ დანიშნულე-ბას, ამისთანა კაცი სულ რომ არ ყო-ფილიყო ქვეყანაზე, დიდი მადლი იქ-სებოდა.

როცა რაიმე კეთილი და სასარგე-ბლო საქმე იწყება, მხოლოდ მაშინ შეგძლიანთ მიხვდეთ და გაიგოთ, ვინ რა კაცია, ვის როგორ სწამს კე-თილი საქმე და როგორის გულით ეკი-ნაზე, ე. ი. მუსიკა გამოიწვევს ხოლო-მე იმ ნიეთიერებას, რომელიც ადა-მიანს ეწვევა საქმლის მონელებაში. ამის შემდეგ ადვილი მისახვედრია ის გარემოება, რომ ჩვენში და სხვა ქვეყნებშიც რაღა აქვთ ჩვეულებად ნადიმობისა და პურის ჰამის დროს მუსიკალურის ხმით დატკობა მოსუ-ფრალთა.

რომელი ერთი ნაწილი გინდა აი-ღო ტანისა, რომ მუსიკას და სიმ-ღერა-გალობას არა ჰქონდეს ზედ-მოქმედება. წარმოიდგინეთ, რომ თვით ოფლის მოყვანაზედაც-კი მო-ქედებს. მაგრამ ყველაზედ უფრო საინტერესოა მისი გავლენა ადამი-ანის კუნთებზე. აქ საქირთა ავეწრო ერთი შესა-ნიშნავი დაკვირება. კაცის ხელს მაგრად გასტყვენ ერთ რამე მანქანაში (ერგოგრაფში) ისე, რომ საძოაობა აღარ ჰქონდეს. თა-ვისუფლად რჩება მხოლოდ თითები. საშვალო თითზე მას დაჰკიდებენ რაი-

დება. ეხლაც, როცა ეს კეთილი საქ-მე იწყება, გავიგებთ, ვინ რა რა-ყვით და საქმიანობს. თითქმის სულ-ყვით, თითქმის სულ-ყვით, თით-შეწვენა ამ საქმეში იმისი მაჩვენებე-ლოც იქნება, ვინ რა რწმენისაა, რო-გორ მიჩნია კეთილი საქმე და ერთ-გულია, თუ ორგული.

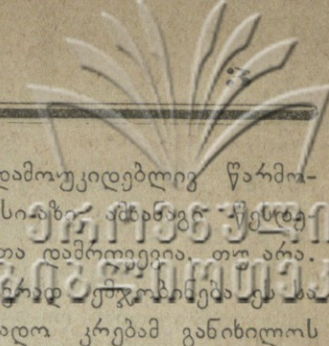
გალობის ერთი მოყვარულთაგანი

სახეთის მშენებელთა კრება ღვი-ნით მამარკობის ამხანაგობის შე-ღებამდე.

11 ივნისს მოწვეულნი იყვნენ კა-ხეთიდან ვენახის პატრონები, რომელთაც მოიყარეს თავი სათეატრო დარბაზში. აქვე შეიყარნენ თელავის თავად-ამხანაური და სხვა ვენახის პა-ტრონები. ყველამ ერთხმად აირჩიეს თავმჯდომარედ თავადი ილია გრი-გოლის ძე ჰევაქაძე, და დილის 11 საათზედ თავმჯდომარემ შემდეგ სი-ტყუით მიჰმართა კრებას: „ცხოვრება ქილილია. მე შენ გეტყობდი, შენ მე—და ორივენი ვსცდილობთ ურთი-ერთის დამარცხებას. თვითვეული ვსცდილობთ ცხოვრებაში, მეტი ჩვენ ვირგუნოთ, შევიხვედროთ. საბრძო-ლველად ბევრნაირი იარაღი იხმარე-ბა. ყველა იარაღზედ ძლიერი იარა-ღი ფულია. დღეს „მე“ და „შენს“ ქი-დაობაში გამარჯვებულია ფული. და-მარცხებულთ ფულისაგან ბევრი სხვა-და-სხვა იარაღი სცადეს ფულის წი-ნააღმდეგ და ამ ცდამ დაანახვით, რომ ყველაზედ საუკეთესო იარაღი ფულის წინააღმდეგ არის შეერთე-ბული ძალა, თუნდა ეს შეერთებუ-ლი ძალა ღარიბთა და დატყავიან იყოს შემდგარი, მაინც საწადელს წინააღმდეგობას უწევს ფულსა.

დღეს თქვენგან გასასინჯის წესდე-ბის წინად მოსახრება (პროექტი) სწორედ ამ აზრის განხორციელებას, საშუალებას წარმოადგენს. ყველამ კარგად იცით, რა გაქირავებულს მდგომარეობაშია ჩვენი ღვივის ვა-

მე სიმძიმეს და შემდეგ მკლავის ძარღვს ელექტრონის ძალით ამოძ-რავებენ. თითი ამ სიმძიმეს ასწევს და ეს აწვევ-დაწვევა ინიშნება საგანგებოდ გამურულ მინაზე. ბოლოს თითი იღალბება და ვეღარ შესძლებს სიმძი-მის აწევას, რაც უნდა საშვალეობა იხ-მაროთ. ამ დროს დაუკვირნ რამე სა-ამურს, სიცოცხლით სავსე ხმას. თი-თი ისევ დიწყებს სიმძიმის აწევას, მაგრამ სევდიანი კილოს ხმა თუ და-უკრეს, თითი, მოძრაობაში და მუშა-ობაშიდაც რომ იყოს, მოდუნდება გაჩერდება. ეს ფრიალ შესანიშნავი დაკვირებაა და იგი ცხადად გვეშე-ნება, თუ რა დიდი მნიშვნელობა აქვს მუსიკალურ ხმას კაცის გასამ-ხნევებელად და იმის ცხოვრების ტვირ-თის შესამსუბუქებლად. ეხლა ჩვენის ნადურისა და მუშურის დიდი მნი-შვნელობაც ცხადია. ალბად პირველმა ნაპოლეონმა კარ-გათ იცოდა ეს გარემოება, როცა მას საფრანგეთის ჯარი გადაჰყავდა აღ-

კრობა; იცით სადამდის დაჩაგრული ფულისაგან ღვინის მწარმოებელი და ამ საქმის გასასწორებლად საქროა, ვენახის პატრონთა ერთად შეერთება. შეერთებულის ძალით უნდა ვეცადნეთ, რომ ვენახის პატრონიც და ღვინის მწარმოებელიც მოგებაში იყვნენ. ამ საქმის გამგეთა წმინდა მოვალეობა იმაში მდგომარეობს, რომ ვენახის პატრონმა, რაც შეიძლება, სრული და ღირსეული ფასი მიიღოს და ღვინის მწარმოებელმა, რაც შეიძლება, იფად იმოგნოს ღვინო. მაშ, წყევითხით წესდების წინადადება და, რაც შეიძლება, საუკეთესო, სასარგებლო და მტკიცე საფუძველზე დაამყაროთ ჩვენი საქმე.

კითხვის დროს მომეტებული კამათობა გამოიწვია 2, 4, 9 და 11 მუხლმა. მეორე მუხლში მოხსენებული ყოფილა: „საზოგადოება შესდგება განუსაზღვრელ წევრთა რიცხვისაგან, რომელშიაც შეიძლება იყვნენ მხოლოდ კახეთის ვენახის პატრონები (თელივისა, სიღნაღისა და თიანეთის მკრებრისა), იმთა გარდა, ვინც ღვინით ვაჭრობს, ან კიდევ თავისი სახელი სხვისთვის აქვს მიცემული ფირმად“.

ეს მუხლი ადგილობრივ კომისიას (სიტყვების „ვენახის პატრონები“ მაგიერად ჩაუბრუნებია სიტყვები „თავად-აზნაურნი“) შეესწორებინა. წაკითხულ იქნა შეუსწორებელი და შესწორებია.

თავადი გავა მსაჯულა. რად არის გამოიციხული ღირსება თავადისა? („ДВОРЯНСТВО“, „თავად-აზნაურთა“ მაგიერ). ძალიან საქროა, იყოს მოხსენებული სიტყვა „თავადები“ რადგანაც ამ ღირსებას უფრო მეტი პატივი აქვს და ეტანებიან მსყიდველები.

თავადი ილა გავა. ჭკაკაკა. მყიდველები ეტანებიან „თავადობის“ სახელს-კი არა, თვით საქმის კეთილსინიღისინობას. თუ საქმეს რიგინად მოვაწყობთ და შევიძლებთ კარგის საქონლის ბაზარში გატანას, მყიდველებიც ბევრი გვეყოლებიან და, თუ საქმე არ იქნება კარგად მოწყობილი, სახელი „თავადი“ აქ არას გვიშველის, როცა უნდა ავაჭრელოთ გვარებით. ამასთან უნდა მოგახსენოთ, რომ ვაჭრობაში სავაჭრო ამხანაგობის სახელის გაგრძელება შე-

უფერებელი და ხელის შემშლელია, რადგანაც გძელი სახელი გძელი დასახსომებელია, მიწერ-მოწერაში დროს დამკარგავი და ამიტომ დამარკოლებელი.

რამდენიმე არა თავად-აზნაურნი. მართალია, საქრო არ არის მაგის ჩამატება.

თ. გ. მსაჯულა. ჩვენგანვე განთავისუფლებულნი გლენი და ჩვენგან გაძიდებულნი ვაჭარი დღეს ჩვენ აღარად გვავდებენ და ამასთან ჩვენ ვე გვემტერებიან (მრავალთაგან: მართალია, მართალი).

თ. ილა გავა. ჭკაკაკა. ჩვენში მუდამ მოთავსებული და შეფერებული უნდა იყოს ორი რამ: ერთი, ზრუნვა ჩვენის თავისათვის და მეორე, საზოგადოების სამსახური, საზოგადო მზრუნველობა. სამწუხაროდ ბირველი მუდამ გვახსოვს და მეორე-კი სრულიად გაუჩრებულია ჩვენში. გარდა ამისა თვით საქმის კარგა წყევინისათვის საქროა, რაც შეიძლება, ბევრი ღვინო შეგროვებულ იყოს რიგინად და სანდო დაწესებულების ხელში, ამიტომ ყველა წოდებლად რომ მივიღოთ ამხანაგობაში, ისა სჯობია. რამდენათაც ბევრი ვიქნებით, იმდენად ძალაც მეტი გვექნება.

მრავალნი: გლენების შემორევა საქმეს შეგვირევეს. გლენებს კარგი ღვინო არ მოსდით და არც იმდენი მოსდით, რომ ღირდეს მათთან ამხანაგობა.

თ. ს. მსაჯულა. გლენებს ღვინო ვინ მისცათ? სულ თავად-აზნაურობისა...

თ. რ. უსაჯულა. თავად-აზნაურთა ღვინოც სკამარისა ამხანაგობისათვის. სხვები საქმეს წახდენენ, არაფერს არ გაგვიკეთებენ.

თ. ზ. რამ. ჭკაკაკა. თორმეტი წელიწადია, ღვინის ვაჭრობაში ვარ და გამოცდილებით ვიცი, რომ ზაფხულში კახური ღვინო სრულებით არ ისყიდება. ზაფხულში მომატებულად ისყიდება ქართლის ღვინო.

ილა. ზარაფაჯულა. აქ გამოითქვა აზრი და სურვილი, რომ ამხანაგობა მართო თავად-აზნაურთაგან შესდგეს და ამას აფუძნებენ იმ გარემოებაზე, ვითომც თავად-აზნაურთა ღვინო სკამარის იყოს საქმის წარმოებისათვის. ვგონებ, ეს ასე არ არის. რაკი შესდგება ამხანაგობა კახეთის მევენახეთაგან, მაშინ ქვეყანას ეცოდინ-

ნება, რომ კახური ღვინო ამ ამხანაგობასა აქვს. დღეს კახურის ღვინის სახელით ისყიდება აუარებელი ღვინო ერენისა, განჯისა, რატენისა და იმერეთისა-კი. რადგანაც ერთის მხრივ, ამხანაგობის შედგენა ხელს შეუშლის სხვა ღვინოს კახურის სახელით გასაღებასა და მეორეს მხრივ, ჩნდეს ამხანაგობას შიგავე კახეთში, რაც შეიძლება, მომეტებულ მევენახეთაგან უნდა შესდგეს ამხანაგობა. თავად-აზნაურობა კარგად მოაწყობს თავის საქმესა, კარგ ღვინოს გაიტანს ბაზარში, მთელ კახეთის ღვინოც არ იკმარებს, იმდენი მსყიდველი გაუნდება. ამიტომ, როგორც სჩანს, თვით საქმისათვისაც საქროა და სამართლიანობაც ამას მოითხოვს, რომ ამხანაგობაში მიღებულ ყვენი გლენი, სასულიერო წოდება და ის სომეხნიც, რომელთაც ხოვრება ჩვენსავე მგზავს მეურნეობაზეა დამკარებული. რასაკვირველია, როგორც მოხსენებულია, გამოირიცხებიან ღვინით მოვაჭრენი და თავის სახელის ფირმად მიმცემნი.

მ. ი. ზ. სტაკაკა. ნათქვამს მე უნდა დავუბატო, რომ ჩვენ ერთი გარემოება დავაგვიწყდა. ეს გარემოება გახლავთ ისა, რომ, როგორც მოგახსენებთ, თავად-აზნაურობა ჩვენსავე სამწუხაროდ, ვალში არის ჩავარდნილი და ამიტომ ბევრი მამულის მოსაგალი წინათვე გაყიდულია, რის გამოც ამხანაგობას არ შეუძლიან იქონიოს ხელთ მთელი თავად-აზნაურობის ღვინო. ამასთან, იქნება ამ ვალმა მამულიც წაიღოს. მაშინ ამხანაგობა უფრო ხელ-შეკრული იქნება, ვიდრე ჰკონიან (მრავალთაგან ხმა უკმაყოფილებისა).

თ. დამატრი მსაჯულა. მე გთხოვთ, ბატონებო, რომ საქმეზე ვილაპარაკოთ და კერძობას არ შევხებოთ. აქ საქრო არ არის მოვიხსენოთ, ვინ როგორია.

თ. გ. მსაჯულა ამხანაგობისათვის მაგისთანა პირები საწამლავია.

თ. ილა გავა. ჭკაკაკა. აქ გულისხმობს ადგილი არა აქვს. უნდა ვეცადნეთ, ყოველს ახალს საქმეს ისეთი თესლი აფურჩოთ, რაც შეიძლება, მეტი ნაყოფი გამოიღოს. თუ თესლი დაკვირვებით არ არჩა, ნაყოფსაც რიგინან ნუ ელოდებით. ავიღოთ პურის მარცვალი, გავტეხოთ შუაზე და ისე დავთესოთ, იქნება ნა-

ტენებიდამ მცენარე ამოვიდეს, მაგრამ მოსალოდნელს ნაყოფს-კი არ გამოიღებს. აქ არე-დარევა და გაცალ-კერძობა არ მოუხდება საქმეს. წელანაც მოვახსენეთ, რაც ბევრი ვიქნებით, ისა სჯობია. მრავალთა ძალაც მრავალია—ლონიერია. ესეც რომ არ იყოს, ქვეყნის სამსახური მოითხოვს შეერთებასა. ამ მოვალეობისაგან არავინ არ არის თავისუფალი და მომატებულად თავად-აზნაურობისათვის პირდაპირი მოვალეობაა. (ერთ ხმად დაიგრილა ხალხმა: „მართალია, მართალი“, და მუხლი დარჩა პირველ-სახედ.)

მეოთხე მუხლის სხოლიოსთვის—საზოგადოების გამგეობას ეძლევა უფლება მწარმოებელს მისცეს ნება, მთლად, ანუ ნაწილი ღვინისა გაყიდოს კერძო პირზე—დემატებიანადგილობრივს კომისიას მეორე სხოლიო—თუ ამხანაგს ორ საპარლემენტო ღვინო არა აქვს, ნება აქვს ვიზედაც უნდა გაყიდოს. ამ მეორე სხოლიოზე დიდ ხანს ილაპარაკეს და გადაწყვიტეს დატოვება მისი.

მეცხრე მუხლმა—წევრი, რომელნიც არ შესარულდებენ ამ წესდებაში მოხსენებულს პირობათა, საზოგადოებიდან გამოირიცხულად უნდა ჩითვალნენ. ამ შემთხვევაში ყოველივე საწევრო შეტანილი და აგრეთვე იმისაგან გასასყიდად მიღებული ღვინო საზოგადოების საკუთრებად გარდაიქცევა—გამოიწვია კამათობა.

ა. ზ. გავა ჭკაკაკა. შეიძლება, წევრს გარემოების გამო ან გაეყიდოს მამული, ან თვითონ გაყიდოს, იგი პირობის დამრღვევად ჩითვლება და, რაც მას შეუტანია საზოგადოებაში, ყველა რომ დაეკარგოს, ვე უსამართლობაა.

ა. ზ. გავა ჯიჯავაძის შენიშვნამ აღმოაჩინა, რომ წესდების წინადადებაში ეს შემთხვევა სრულიად გამოტოვებული იყო. კრება ისევ მეცხრე მუხლის განხილვაზე გადავიდა.

ი. ზარ. იმას გარდა, რაც ბატონმა ჯიჯავაძემ დაასახელა, შეიძლება, გამგეობამ, როგორც საქმეში მყოფმა, უწყებელი ამხანაგი აღიაროს პირობათა დამრღვევად და ნამდვილად-კი არ იყოს იგი დამრღვევი პირობისა. რაკი გამგეობას და ამხანაგს პირდაპირ აღუბ-მიცემობა აქვთ ურთიერთში და რაკი ამ აღუ-მიცემობას მოსდევს პირობათა დარღვევა, საქროა აქ მესამე პირი, რომ მიუდგო-

მლად და დამოუკიდებელი წარმო-სტევის თავისი სახელით დაწინაურდეს. ამიტომ, ბევრად უსამართლოა საქმე საზოგადო კრებამ განხილოს ხოლმე. იქ აწიონ-დაწიონება წევრის საქციელი და შესაფერი განაჩენიც შესდგება. ჩემის აზრით, საქროა მიუმატოთ მუხლს: „ყოველს ამისთანა შემთხვევაში გამგეობა დაასმენს მორიგს ან სავანგებო საზოგადო კრებას და უკანასკნელი დაადგენს განაჩენსა“.

კრებამ, პ. ჯიჯავაძის შენიშვნის გამო, არჩია ცალკე მუხლის შედგენა იმ ამხანაგთათვის, რომელთაც ნებით, თუ უნებლიედ ხელიდამ მამული გამოეცლებათ. რაც შეეხება მეცხრე მუხლს ჯერ-ჯერობით შეუცვლელად დასტოვა.

ნადიკრული (შემდეგი იქნება)

კათალიკოზნი საქართველოს მკალხისისა.
488—1811 წ.)*)

ნიკოლოზი. 1584—1591 წ.
ქე კახთ მეფის ლეონისა და ძმა ქართლის დედოფლის ნესტან დარეჯანისა, სვიმონ მეფის მეუღლისა. „ქორონიკონსა სობ (1584 წ.) მიიცვალა ბარათაშვილი კათალიკოზი ნიკოლოზი და ნებითა და ბრძანებითა ღვთისათა კათალიკოზ იქნა ქე კახთ მეფის ლეონისა, თთვესა ფებრვალსა 28 შაბათსა დღესა. ქ. 297 გვ. ნიკოლოზი † 1591 წ. ამა ნიკოლოზს ჰქონდა დიპლომატიური მიწერ-მოწერა რუსეთის პატრიარქ. იობთან (1586—1590) და საჩქარად გაუზაუნა ბედაური ცხენი. ნიკოლოზმა შესწირა მშენიერი, ტყავზედ ხელ-ნაწერი სახარება მეტეხის ღვთის მშობლის ტაძარს, აღწერილი 1049 წ. ბესარიონისაგან (იხ. „ივერია“ № 76, 1892 წ.

ლოპნთი 1592—1605 წ. ბარათაშვილი. ხელი უწერია ალექსანდრე მეფის ოქმზედ, რომლითაც სწირავს სოფლებს ნინოწმიდის ტაძარს, მის მიერ განახლებულს.

გაბრიელ 1596—1598 წ. (Гуджары 108 გვ.)

ბების მთაზედ. მეტის შრომით ქანც-გაწყვეტილი ჯარი ერთობ შესწულდა და დავარდა, წინ ბიჯს აღარ ადგამდა. ამ დროს მან უბრძანა დაუკარით მარსელიზაო. ამ მომხიბლავის მუსიკის ხმის გაგონებაზე ჯარმა ერთხმად შეპყვირა: „გაუმარჯოს გენერალს“ და საქროდ გადათელა ეს უზარმაზარი მთა, რომლის გადაღობვა მისთვის წინადაწარმოუდგენელი იყო. ჩვენს ისტორიაშიაც ამნაირ მაგალითებს ბევრს შეხვდებოდა კაცი.

თუ ჯანმრთელ ადამიანზე ასე დიდი გავლენა აქვს მუსიკას, უკვევლია, ავადმყოფებზედ უფრო უნდა მოქმედებდეს. ძველის აღთქმის ისტორიად ვიცით, რომ დავითი მუსიკით უმსუბუქებდა სულის ტანჯვას საულსა. ჰიპოკრატე, თეოფრასტი, გალიენი და მრავალნი სხვა ძველნი ექიმები ხშირად მიჰმართავდნენ ხოლმე მუსიკას ავადმყოფთა განსაკურნებლად. ჰომეროსი მოგვითხრობს, რომ ქ. ტროიადის აღების დროს მუსიკამ

იხსნა ბერძნების ჯარი; ამერიკელი და ინდოელები სიმღერით ერთობიან ეამის მოახლოების დროს, რომ მით დასთრგუნონ შიშის ზარი და გამხნევენ. მართლაც, სულით დატყეპული და შემინებული ადამიანი ბირველი მსხვერპლია ხოლმე ქირისა, როგორც არის ეამი და ხოლერა, და წინააღმდეგ ამისა, სულით დამშვიდებული და გულადი ადვილად იცილებს ყოველ-ნაირ ქირს.

შესანიშნავია, რომ ინგლისელი პოეტი ბაირონი სრულებით განთავისუფლდა მუსიკის საშუალებით კუქით ავადმყოფობისაგან. ესკიროლი ამბობს, რომ მუსიკა თუმცა სრულებით ვერ არჩენს გაგიყებულს, მაგრამ ძლიერ-კი ამშვიდებსო. საზოგადოდ გაგიყებულს, სულით ავადმყოფს ნაზი და დამცხრალი კილოს ხმა უხდება და სევდა მორეულს-კი—ცქვიტი და სახლისისო.*)

აქ ვათავებ მაგალითების მოყვანას, ერთი იმის გამო, რომ ადგილიც აღარა მაქვს და მეორეც, მისთვის რომ ეს მაგალითებიც საქმაოა.

მაგრამ ამით კიდევ არ თავდება მუსიკის მნიშვნელობა ადამიანისათვის. მას დიდი მნიშვნელობა აქვს ყმაწვილების აღზრდაშიც. ფილოსოფოსნი არისტოტელა და პლატონი საქროდ ჰპოვებდნენ, რომ ყმაწვილები 13 და 16 წლამდის მუსიკალურ წვრთნაში იყვნენ. თუ რათა აქვს ასე დიდი მნიშვნელობა მუსიკის ყმაწვილების აღზრდაში, მოვიყვანოთ თვით ბ-ნ თარხნიშვილის სიტყვას.

„ადამიანის აღზრდა და განათლება მხოლოდ იმას-კი არ შეიძლება, რომ განავითაროს მან თავისი ქუთა-გონება და სხვა და სხვა ცოდნა შეიძინოს,—არა, მან აგრედვე უნდა

განწვრთნას თავისი გრძობა და მიდრეკილება, ურომლისოდაც ცოდნა მკვდარი თანხაა. მხოლოდ გრძობა აღაფრთოვანებს ცოდნას და იძულებულ ჰყოფს ადამიანს თავის სასიკეთოდაც გამოიყვანოს იგი და სხვა-საც კეთილად მოახმაროს. მხოლოდ გრძობა შეიქმნს ადამიანს ერთ საზოგადოებრივ ოჯახად, გრძობა ჩაგონებს მათ მშვენიერების და უზენაესის აზრს; მაშასადამე, იგი განვითარებული უნდა იყოს და რომელი ღონე შეედრება მუსიკას ადამიანის სხვა-და-სხვა გრძობის განვითარებაში და განწვრთნაში.“

ბოლოს ბ-ნი თარხნიშვილი ამბობს: „რადგან მუსიკალური ხმა და სიმღერა-გალობა გულიდამ გულს ჰხედება, ამისათვის ხმის შეგნება მოასწავებს მოყვანისადმი დახლოვებას და სიყვარულს. ვეც ერთი გრძობა ისე მჭიდროდ ვერ შეპკრავს ხალხს და ვერ გამსქვალავს მას ერთის აზრით, როგორც მუსიკალური ჰანგი არა-

ფერს არ შეუძლია ისე ადვილად გამოიწვიოს სასიცოცხლოდ აგებულების მიმალული ძალა, როგორც მშობლიურს ჰანგს, რომელიც სწავს და დავებს გულს. ამიტომაც ყოველ ხალხს აქვს თავისი საკუთარი ჰანგი, რომელშიაც იხატება მისი ძლიერება და ერთობა. ამ მხრით მართლა რომ დიდი საშუალებაა მუსიკა ცივილიზაციისათვის. რადგან მუსიკა გამოხატავს გრძობას, გრძობის გამოთქმა ნიშნავს სხვებთან გრძობის გაზიარებას, ურთიერთ თანაგრძობის დამყარებას, რომელზედაც არის აგებული მთელი საზოგადოებრივი ცხოვრება. რადგან მუსიკის ენა მსოფლიო ენაა, ყველასათვის გასაგები, ამიტომ მას შეუძლიან ჩამოავდონ ხალხთა შორის მსოფლიო სიყვარული, რომელიც არა ვითარის ზღუდით აღარ იქნება გარემოცული, და ბოლოს დამყაროს საყოველთაო ბედნიერება ქვეყნიერობაზე.“

*) აქ ურიგო არ იქნება აღვნიშნოთ ჩვე-

ნი ზალხის ჩვეულება, ჩონგურითა და სიმღერა-გალობით ვართობა მძიმე ავადმყოფისა. მაგალ. ყვეილის (ბატონების), ზურვებისა და სხვა ავადმყოფობის დროს.

ნის ზალხის ჩვეულება, ჩონგურითა და სიმღერა-გალობით ვართობა მძიმე ავადმყოფისა. მაგალ. ყვეილის (ბატონების), ზურვებისა და სხვა ავადმყოფობის დროს.

ნის ზალხის ჩვეულება, ჩონგურითა და სიმღერა-გალობით ვართობა მძიმე ავადმყოფისა. მაგალ. ყვეილის (ბატონების), ზურვებისა და სხვა ავადმყოფობის დროს.

ნის ზალხის ჩვეულება, ჩონგურითა და სიმღერა-გალობით ვართობა მძიმე ავადმყოფისა. მაგალ. ყვეილის (ბატონების), ზურვებისა და სხვა ავადმყოფობის დროს.

ილაშ 1609—1619 წ. შაჰაბაზი-საგან განდევნილი მცხეთიდან, წარვიდა 1614 წ. აბაზაგის კათოლიკოს მალაქია გურიელთან და გარდაიცვალა გურიაში; ამისი და მეფის მოძღვარი ნიკოლოზ ჩოლოყაშვილი (შემდეგ მიტროპოლიტი კიეოხსა) ნიკიტორე (დესპანი თეიმურაზ I), წინამძღვარი იერუსალიმის ქართველთა ჯვარის მონასტრისა.

შაჰარია 1600-1631. თ. ჯორჯაძე, შაჰ კახთ მეფის სახლთ ხუცესის ნოდარისა (ნოდარი თან ახლდა ქეთევან დედოფალს და პატარა ბატონიშვილ ალექსანდრეს, მისრულთა შაჰაბაზთან 1615წ.); კათალიკოსმა ზაქარიამ აკურთხა მეფედ ლუარსაბ გიორგის ძე 1605წ. ახლდა განუყრელად თეიმურაზ მეფეს, შაჰაბაზისაგან დევნილს, იმერეთში და დიდი ერთგული იყო. ზაქარია იყო ფრიად მეცნიერი და შესანიშნავი კაცი: მან აღწერა საქართველოს ისტორია; მიწერ-მოწერა ჰქონდა რომის პაპა ურბანოს VIII თან (Древ. г. Тиф. 127.) გვ. ზაქარიამ დიდ დღესასწაულობით დააკრძალა ქეთევან დედოფლის ნაწილი, სპარსეთიდან მოსვენებულნი, ალავერდის ტაძარში. ესეთის ზაქარია ერთგულებისათვის თეიმურაზმა უბოძა ნოდარის მიერ, სახლთ ხუცესის ტიტულს ლეკებთან ომში მოკლულის ერასტიშვილის მამულ-დედული.

თაოდორე 1614—1618წ. იოანე როგანდევა შაჰაბაზმა, ესე ჰქმნეს კათალიკოსად. წინად მთ. ეპისკოპოსი მცხეთისა და დესპანი მეფეთა რუსეთში.

3. ცხვილოელი. (შემდეგი იქნება) 20 მისი.

დებემა

14 ივნისი

ლონდონი. რანგუნიდგან იუწყებოან: დღეს დიდი არეულობა და სისხლისღვრა მოხდა. მცხოვრებნი დღესასწაულობდნენ „ბაირამობას.“ პოლიციამ ნება არ მისცა ხალხს, ინდოელთა ეკლესიისთან საქონლის ხოცვისა. ხალხი ადგლდა და ქვა დაუშინა პოლიციას. მერეთიდან დასაზღვრდნენ თოფებიც დაუშინეს. მოსამართლე ფლემინგი და რამდენიმე მოხელე დაშავდა. პოლიციამაც თოფითვე უპასუხა და 20 კაცი დასჭრა. ნორფოლკის რაზმმა გაჰფანტა აჯანყებულნი. შიშობენ, კიდევ არ გამოვრდეს ამბოხებთა.

პარიში. ნარტონი გამოტყდა, რომ „Cocarde“ ის რედაქტორ დიუკრესთან ერთად შევადგინეთ ყალბი დოკუმენტები, რომელმაც დიდი უწყობა გამოიწვია პალატაში. დიუკრე უარსა ჰყოფს და ჰკიცხავს ცილის მწამებელს. გამოძიება სწარმოებს.

შეტყუებურების ბირეა, 4 ივნისი.

სახელი	მან. კ.	მან. კ.	მან. კ.
ნუო-მანათიანი ოქრო	7,556	7,556	—
ტამოუნის ვეზობები	151	151 3/4	—
მანუოიანი ვერცხლის	—	—	—
ფული	1,02	1,02	—
50/0 პირველის შინაგანის სესხის მომგები	—	—	247
ბილეთი	—	—	224 1/4
— შიორისა	—	—	—
40/0 მესამე სესხისა	—	—	—
— ანდრონიკოვსკისა	—	—	—
— ნაურობის ბანკის მომგები	—	—	194 1/2
გერ. ფურცელი	—	—	—
ვიტაგონის ფურცელი	—	—	—
ტივილისის ბანკისა:	—	—	—
60/0	—	101	—
50/0	—	100 1/4	—
ქუთაისის ბანკისა 60/0	—	101	—
50/0	—	100 1/4	—
50/0 ობლიგაც. ტფილისის ქალაქის საკრებულო	98	—	—

გამოსადგომი ცნობანი

მიმოსვლა ცეცხლის გემების შავსა ზღვაზედ

რკინის ზვის ნაოსნვლა

ტფილისიდან ბათუმს მიდის საფოსტო ატარებელი 9 ს. 30 წ. დილ. ბათუმიდან ტფილისს მოდის. 9 52 წ. აღს. „ „ „ 12 ს. 25 წ. შუად. ტფილისიდან ბაქოს მიდის 1 ს. 25 წ. შუად. ბაქოდან ტფილისს მოდის „ „ 5 ს. 50 წ. სალ. ტფილისსა და განჯას შუა. ტფილისიდან განჯას მიდის „ „ 9 ს. 20 წ. სალ. განჯიდან ტფილისს მიდის „ „ 7 ს. 30 წ. დილ.

ბათუმიდან გადის:

ხუთშაბათობით: დღისით 4 საათზე ოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსისკის ვირაობით დამის 2 საათზე, შორის გზით, შეივლის ფოთსა და ყველა ნავთსადგურში. სამშაბათობით: დღისით საათზე სოხუმისა და ნოვოროსისკით.

ბათუმში მოდის:

დამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსისკისა და სოხუმით. ოთხშაბათობით: დღისით სწორე გზით კერხსა და ნოვოროსისკით. პარასკეობით: სალამთი შორის გზით ყველა ნავთსადგურებში შეივლის.

ფოთში მოდის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდან კვირ, დღისით, განთიადისა. პარასკეობით: საფოსტო და სახალხო ოდესიდან დღისით.

სამშაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ოდესიდან.

ხუთშაბათობით: სახალხო და საქონლისა ბათუმიდან, დღისით. ფოთიდან გადის: პარასკეობით: ნაშუადღევს ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, დღის 5 საათზე.

ხუთშაბათობით: საფოსტო და სახალხო საქონის გათავების შემდეგ ბათუმში. სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამშაბათობით, დღის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთშაბათობით-ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის. საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებთ უსაგზო-დაც

ბანსკალეხანი

წერა-კითხვის გამავრცელებელმა საზოგადოებამ მიიღო პოეტის თ.

ნიმლოზ ბარათაშვილის

მემკვიდრეთაგან გასსაკუთრებულა უფ-

ლება მის ნაწერებს გამოცემისა. ამ საზოგადოების გამგეობა სთხოვს უმორჩილესად ყველას, ვისაც-კი მოეზოვება ჟურნალად დაუბეჭდავი მისი ლექსები, წერილები, ნათარგმნები და სხვა, ანუ საკუთარის მის ხელთ დაწერილი რამ, თუნდაც იგი დაბეჭდილი იყვეს, ინებონ და გამოგზავნონ საზოგადოების კანცელარიაში (სათავადა-ახნაურო ბანკის ქარვისლა № 126). ნაწერების დაბეჭდვის შემდეგ ყველაფერი უკანვე დაუბრუნდებათ პატრონებს. (5—5)

გბილის ექიმი

ა. ი. ორბელი

სოლოლაკზედ, საკუთ. სახლებში № 14—16

ავადმყოფებს მიიღებს: დღისით 8-დან 12 საათამდე. საღამოთი 4-დან 6 საათამდე.

კვირა-შაჰე დღეებში

დღის 8 საათიდან ნაშუადღევით 2 საათამდე. (150—66)

„წერა-კითხვის საზოგადოების“

წიგნის მაღაზიამ

მიიღო გასასყიდად შემდეგი წიგნები

სახელი	მან. კ.	კაპ.
ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა	40	—
ბუნების კარი ყლით ი. გოგებაშვილისა	90	—
გეომეტრია II მ. ყიფიანისა	50	—
ვისრამიანი..	1	50
თხზულ. რ. ერისთავისა II კოკორი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, ი. გოგებაშვილისა კრილოვის არაკეტი, თარგ. აკაკისა	30	—
იგივე მშვენიერის ყლით მოთხრობანი ვაჟა-ფშაველასი	30	—
შექსპირის დრამები ს. ყიფიანისა	20	—
პატარა მოამბე II აღ. მირიანაშვილისა	10	—
რობინზონ ვრუზო, თარგ. ან. თუმანიშვილის	30	—
რუხი მგელი გ. წერეთლისა	15	—
ქილილა და დამანა	3	—
შალვას თავგადასავალი ცახელიისა	15	—
ცვარი შ. მღვიმელისა	30	—
წითელი ფარანი, თარგ. დრონიკაშვილისა	15	—
ხომლი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრება, ი. გოგებაშვილისა	30	—
ხატაური ან. თუმანიშვილისა	10	—
კონა ი. გოგებაშვილისა	50	—
კუნწულა, ანუ მოთხრობანი მოზრდილ ყრმათათვის ი. გოგებაშვილისა	40	—
ბნელო, მოთხრობა ნ. მელონისა	40	—
სურათი შ. რუსთაველისა	60	—
წმ. ნინოს ხატი	50	—
თამარიანი ლექსად ს. გუგუნიავისი	50	—
საქართველოს დასურათებული კალენდარი 1893 წლის შედ. და გამოცემული ვ. გუნიას მიერ ფასი	45	—

წირველი გერმო სამკურნალო

ექი ის ნავასარ და ბიზლიოთიკა (გუკაში, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

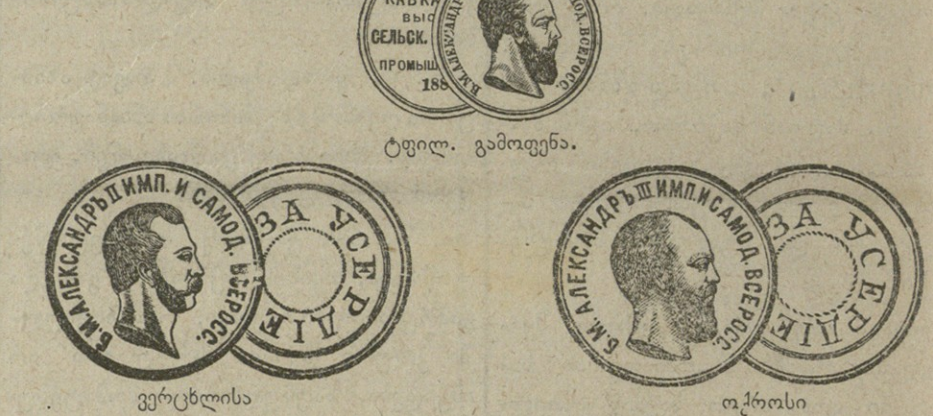
დილაობით იღებენ:

- ბ. ს. ნავასარდანა, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სჭირს სნეულე-ბანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სიფილისი).
- ე. მ. ჩაქვანი, 9—10 საათამდის, სნეულე ი: თვალის და ნერვებისა—ტანში ტვივლებსა.
- დ. გ. რუდკოვსკა, 10—11 საათამდის, სნეულეანი: შინაგანი, ბავშვებისა და დედათა სქესისა.
- ა. ჭ. შროტსკევიჩი, 11 1/2—12 1/2 საათამდის, სნეულეანი: ყურის, ყელის და ცხვირისა.
- მ. ზ. ქანანავა, 12 1/2—1 საათამდის, სნეულეანი: საბებო და დედათ სქესისა.
- ს. ზ. კარანჯეტანცა, 1—1 1/2 საათამდის, სნეულეანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

სადამოლობით მიიღებენ:

- ს. მ. ფუგინოვა, 5—6 საათამდის, სნეულეანი: ბავშვებისა და შინაგანი.
- ა. ვ. ჩუბურკოვსკა, 5—6 საათამდის, სნეულეანი: თვალის და გულ-მკერდისა; ხიმიურად და მიკროსკოპიულად გასინჯავს ნახველს (ხორხს) და შარდს.
- ს. ს. გადომსკა, 6—7 საათამდის, სნეულეანი: ათაშანგი (სიფილისი), ხორცის კანის და გარეგანი (ხირურგიული).
- ბ. ს. ნავასარდანა, 7—7 1/2 საათამდის.
- ე. ი. ფრანკუსი, 7—7 1/2 საათამდის, სნეულეანი: ყურის, ყელის, და ცხვირისა (ელექტრონიტ და ზეღვივა წამლობა) ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით.
- რჩევა-დარიგების და რეცეფტის დაწერის ფასი ათა შაურია; ფასი ექიმთა კრების რჩევისათვის (კონსილიუმისათვის) და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოა, დოქტორი მედიცინისა ნავასარდანი.

ატლო თუთაგვის

ზეთიანის კრასკების ქარხანა იანოშკაზედ

ბილინოზი: ვიღებ სახლების აშენებას, აგრედვე სახლების შეკეთებას (ремонт) და შეღებვას (полная окраска домов). ვყიდი ფაბრიკის ფასად ზეთს, ყოველ წირ ზეთიანს და მშრალ კრასკებს, აგრედვე ლიტო-ტოპოგრაფიისა და ამათ მოწყობილებას, კრასკები შეიძლება დაიბარონ სხვა ქვეყნებშიც 20%-ის ზეთის გამოგზავნით, დანარჩენი საქონლის მიღების დროს (наполненным платежом). რაც შეეხება კარგი თვისების და კარგა შეზავებული კრასკის გაყიდვას, ყველა მსყიდველი დარწმუნებული უნდა იყოს რომ უტყუარი იქნება. ჩემის საშუალებით და ჩემის თავდებობით შეუძლიან ყველას ყველანაირის სინილისიანის ხელოსნების შოვნა, მხოლოდ ცოტა ადრე უნდა შეგვატყობინონ. (48—19) ად. თუთაგვი

საურთიერთო დაზღვევის საზოგადოება ჭირნახულისა სეცევი-საგან

საზოგადოების მმართველობა პატივისცემით აუწყებს შინაგანი, ხეხილიანის ბაღებისა, თამბაქოსა, სვიისა, და ბამბის ნათესობის პატრონთ, რომ საზოგადოებასთან არსდება ცალკე განყოფილება ყოველ ზემოხსენებულის სეტყვისაგან დაზღვევისათვის. ვისაც სურს ჩაეწიროს საზოგადოების წევრად, რათა აღნიშნულ ქონების, დაზღვევის ნება ჰქონდეს სეტყვისაგან უნდა მიჰმართოს საზოგადოების სააგენტოს, რომელიც იმყოფება მლოიამინოვის ქუჩაზედ, ყიფიანისეულ სანოტარიუსო კანტორის შემოღლია დღის 9-დან ნაშუადღევს 2 საათამდე. (50—45) წამლობა დაკრეული გავასიისათვის დ. ქ. თუთაგვი